

TOMIO OKAMURA

UMĚNÍ

VLÁDNOUT

TOMIO OKAMURA
UMĚNÍ VLÁDNOUT

také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.fragment.cz

Doporučujeme další e-knihu:
Jaroslav Novák Večerníček, Tomio Okamura:
Tomio Okamura – Český sen

Tomio Okamura
Umění vládnout – e-kniha
Copyright © Fragment, 2012

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

OBSAH

ÚVOD	4
1. STÁT JSME MY	6
2. VZDĚLÁNÍ A VÝCHOVA	16
3. CO DĚLÁ EXTREMISMUS EXTREMISMEM?	23
4. BUĎME POLITICKY NEKOREKTNÍ!	26
5. 28. ŘÍJEN – BUĎME HRDÍ NA SVŮJ STÁT	29
6. DEMOKRACIE	32
7. VOLEBNÍ SYSTÉMY	39
8. DOBRÁ VLÁDA	49
9. JUSTICE A POLICIE	54
10. EKONOMIKA	61
11. PRÁCE	69
12. NIKDO NENÍ NEOMYLNÝ	77
13. JSME PŘIPRAVENI NA KATASTROFY?	80
14. NOVÁ ENERGETICKÁ DOKTRÍNA PRO ČESKOU REPUBLIKU	84
15. EU – STÁVAJÍCÍ EU JE OPRAVDU NA OBTÍŽ	92
16. EURO MÍT, ČI NEMÍT	98
17. SPOLEČNOST	99
18. SPORT, V NEMOCNÉM TĚLE OBCHODNÍ DUCH	101
19. NÁBOŽENSTVÍ A VÍRA	104
20. ODPOVĚDNOST ZA DĚJINY NESE KAŽDÝ Z NÁS	107
21. BUĎME MUŽI	109
22. JAPONSKÉ MEMENTO PRO NÁS	111

Umění vládnout

Jaký je problém politiků dnešní doby? Jak získat hlasy voličů. Bohaté strany si najímají experty na marketing a public relations, platí drahé zahraniční reklamní agentury s jediným cílem – získat hlasy a s jejich pomocí i politickou moc.

Z toho ovšem plyne zásadní problém politiky dnešní doby: Politika směřuje k získání moci. Nikoli k jejímu nejlepšímu využití. Politici nemají vize, nemají ideje, kromě jediné – vyhrát volby a sestavit vládu. Volební programy a hesla nabízejí nahodilá řešení aktuálních problémů. Témata voleb se neřídí potřebou země, ale schopností oslovit voliče a zmanipulovat je.

To platí bez výjimky o všech velkých stranách. Tenhle handicap se také projeví pokaždé, když taková strana vysněnou moc získá. Na vině nejsou jen politici. Ani média a veřejnost nedávají příliš prostoru osobnostem, které vize přinášejí. Politologové se zabývají komentováním aktuální politické situace, ale zapomínají na jeden z hlavních smyslů své vědy – zkoumání politických systémů a politiky je přece zbytečné, pokud nepřináší návrhy na zlepšení, pokud nepřináší nové ideje.

Skutečně je pozoruhodné, jak málo lidí z tolika politiků a odborníků se zabývá problémem, jak dobře vládnout. Politik namítne, že nic jiného přece nedělá. Omyl – programy všech politických stran se dělí na hádku o to, zda daně zvýšit či snížit. Před lety se ještě strany dělily na ty, co chtějí více či méně regulovat. Tuhle debatu naštěstí vyřešily dopady deregulace české ekonomiky v devadesátých letech a světová ekonomická krize.

Nikdo se však nezamýšlí nad tím, jak zvýšit odpovědnost politiků vůči voličům, jak zvýšit podíl občanů na moci, jak zvýšit transparentnost rozhodování politiků a to vše systémově, nikoli plátováním nejhorších děr a excesů. K tomu všemu je nepochybně nutná debata nad změnou celého politického systému, ústavy a velké části zákonů. Principem by mělo být nadřazení smyslu zákona a ducha ústavy nad současnou formální dikcí zákona. Tím smyslem je prostá lidská spravedlnost. Ta je v praxi nedosažitelný ideál. Ovšem ideál, o který musíme usilovat dnes a denně.

Nejsem politik ani politolog. Ale jsem občan země, která je mou vlastí, země, kterou i moji předkové pomáhali budovat, umírali za ni nebo trpěli v nacistických a komunistických kriminálech. To neznamená právo, znamená to povinnost zapojit se v rámci možností do veřejného dění, do práce pro naši zem. Povinnost, kterou máme všichni. To, jak náš stát vzkvétá nebo nevzkvétá, je jen naše dílo a odpovědnost. Jestliže politici kradou a lžou, pak to je jen proto, že jim to trpíme. Pokud justice a policie nestíhá největší podvodníky a zloděje, pak opět jen proto, že nedokážeme dost razantně říci dost!

V téhle knize chci představit svůj pohled na společnost a směr, kterým by se měla ubírat. Politika není nic špinavého. Špinavý může být jen politik, politika sama je správa věcí veřejných a měla by být odpovědností každého z nás. Je naší odpovědností, jakou zemi předáme svým dětem. Můžeme dělat chyby, zlo může zdánlivě vítězit, ale definitivně nezvítězí nikdy, pokud my sami nerezignujeme a skutečně se chopíme správy věcí veřejných.

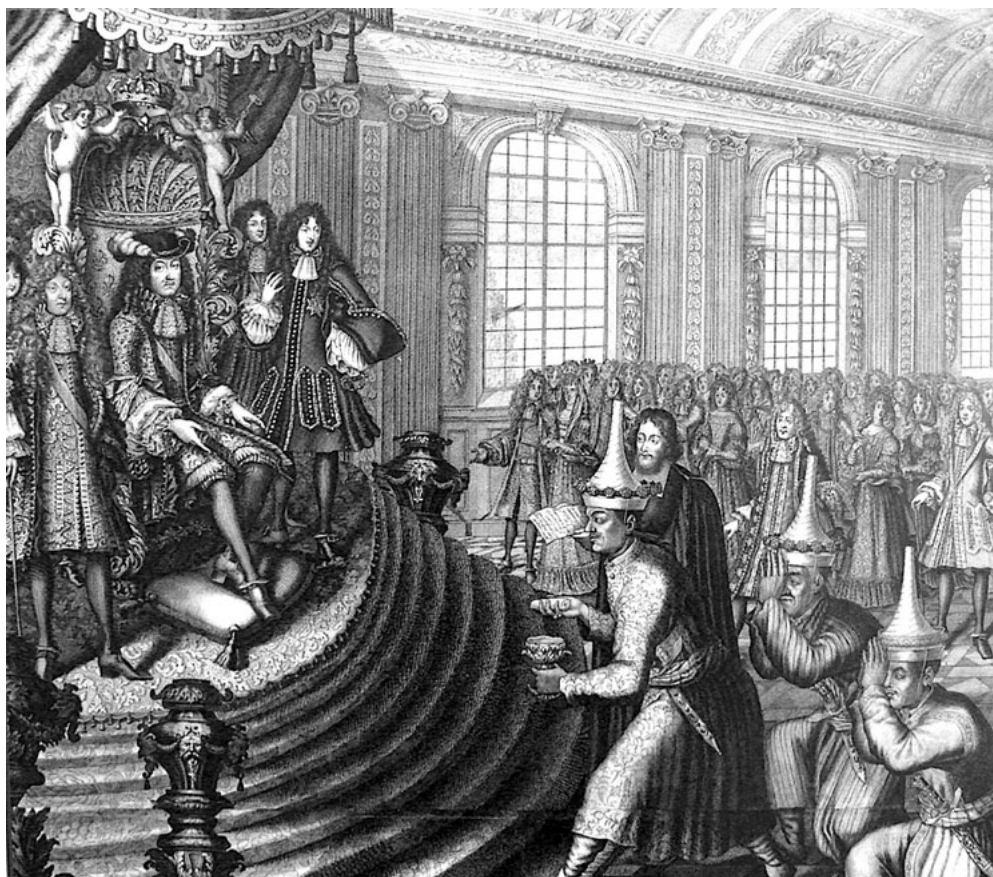
Autorská poznámka a poděkování

Texty a témata v této knize jsem probíral, diskutoval a redigoval spolu s mnoha dalšími lidmi, které bych velmi rád jmenoval – ale nedostal jsem svolení. Přesto bych jim rád poděkoval alespoň touto cestou – v mnoha věcech mě inspirovali, v mnoha věcech poopravili moje vidění. Tím se nechci zbavovat odpovědnosti za konečnou podobu knihy. Její vady padají na moji hlavu, tak jako případná moudra přičtete mnoha schopnějším myslitelům, jejichž myšlenky na následujících stránkách oprašuji.

1. STÁT JSME MY

Stát jsem já, tak prý pravil francouzský král Ludvík XIV. Tahle věta se stala dokladem monarchistického absolutismu. V čem spočíval onen absolutismus? V tom, že takhle uvažoval jen Ludvík XIV. Stát jsem já, by měl říct každý z nás a bylo by to výrazem vrcholu demokracie. Teprve v okamžiku, kdy každý z nás přijme svůj stát za svůj, se vším všudy, s dobrým i zlým, pak můžeme mluvit o plné demokracii.

Od Bílé hory jsme si zvykli "negovat stát". Malou výjimkou byla první republika a snad i počátek devadesátých let po sametové revoluci. Stále tu byl něčí cizí, nepřátelský stát, cizí vrchnost. Cizí národnostně nebo ideo-

Stát jsem já, pravil Ludvík XIV. a zahájil tím éru královského absolutismu. Stát jsme já, musí dnes cítit každý občan, abychom zahájili éru občanské společnosti.

logicky, která národ dělila na ty, co vládnou, na ty, co se pasivně podvolují a na hrstku odpůrců. Devadesátá léta, utahování opasků na straně jedné a velké krádeže na straně druhé, z národa vlasteneckou euforii opět vytloukla.

Tahle země je země našich předků, je naší zemí a přejme si, aby zůstala zemí našich potomků. Při vši neúctě k mnoha politikům mějme na paměti, že si tu vládneme sami. Se všemi chybami, které to přináší. Já přece nevládnou, můj hlas nic neovlivní, může namítnout školník z Mariánských Lázní a s ním spousta dalších. Jak velká spousta? Tisíce? Desetitisíce? Miliony? Pokud na vládu ve své zemi rezignujeme, pak nám skutečně budou vládnout "ti jiní".

Předsedou vlády nebo poslancem nemůže být každý. Každý ale může, v rámci svých možností, prosazovat své názory a svá politická přání. Prvním krokem bezesporu je účast ve volbách. Volbami by to ale končit nemělo. České politické strany trpí malým množstvím členů. A to i ty velké. Jen tak bylo možné v nedávné minulosti ovlivňovat kandidátky a ze zákulisí prosazovat vybrané budoucí poslance a senátory. Jejich výběr pak byl pramálo demokratický – byl otázkou zákulisních dohod. Jejich kvality tomu odpovídají.

Budujme občanskou společnost

Ne každý chce být v politické straně. Já také ne, ale nepovažuji to za žádné plus. Souhlasím s Václavem Klausem, že na politiku jsou v parlamentní demokracii hlavně strany. Měli bychom najít odvahu a vybrat si stranu, v níž bychom prosazovali své myšlenky a vize. Každého z nás nestraníků bezesporu odrazují skandály a lidé jimi ověšení. Být členem politické strany znamená pro veřejnost spojit se i s tím, s kým třeba nesouhlasím nebo koho nemám rád. To je pravda trpká daň za možnost aktivněji politiku ovlivnit.

Ona i ta možnost ovlivnění dnes není velká – ve stranách obvykle panují frakce – založené nikoli na myšlenkové opozici, ale na myšlence, kdo je čí kamarád. A podle tohoto klíče se také hlasuje. Překonat a zbourat tyhle bariéry potřebuje statečné "kamikadze". Ovšem to, jak strany vypadají, padá právě na vrub toho, že kromě lidí pohodlných (jako já) se také až příliš mnoho moudrých a slušných lidí nechce s nimi spojovat. Škoda!

Politiku a politiky ovšem ovlivňuje vícero věcí než jen rodná strana. Je to v první řadě veřejné mínění. Na to jsou strany velmi citlivé a je jedno, nakolik to přiznají. Koneckonců školním příkladem je TOP 09 – strana vzniklá v podstatě z poptávky voličů. V důsledku světové ekonomické krize a rostoucí hysterie kolem zadlužení mnoha zemí přišel Miroslav Kalousek s geniálním tahem – založit stranu, která bude říkat a realizovat nepopulární věci – bude šetřit. Od prvopočátku přitom bylo jasné, že právě to nepopulární je v danou chvíli pro část veřejnosti to nejpopulárnější heslo, které si bylo možné vybrat. Hesla pak strana propojila opět s líbivým a populárním portrétem žoviálního knížete. V minulých volbách nebylo populističtější strany. Byť o maximum líbivosti se pokoušely strany všechny a její míra byla daná víc tvořivostí reklamních agentur než mírou korektnosti politiků.

Veřejné mínění jsme ovšem my. My všichni, strana nestrana. Souhlasím také s „Havlem“, že je důležité budovat občanskou společnost. Společnost angažovaných aktivních občanů. Cestou z volební a stranické pasti je přece právě každodenní angažovanost. Nelíbí se vám zákon nebo obecní vyhláška? Pak veřejně protestujte. Pište petice, prohlášení, komentáře, blogy. Obtěžujte poslance, senátory, zastupitele, demonstруйте. Křičte, ať je váš hlas slyšet. Jeden hlas pravda slyšet příliš není, ale je-li vaše věc správná a dobrá, obvykle nezůstanete sami.

Ani to nemusí zabránit nějakému zlořádu nebo nastolit právo. V každém případě vy pak můžete říct, že jste pro svou věc udělali víc, než jen nadávali v hospodě. Čím víc občanů, kteří si nenechají diktovat a projeví svůj názor, tím víc si musí dát obecní zastupitelé, poslanci, senátoři, ministři větší pozor, aby neudělali nějakou botu. Největším nebezpečím pro demokracii je lhostejnost. Naše mlčení dává prostor a šanci zlodějům, korupčníkům a dalo také prostor diktátorům i zločinným tyranům. Všichni bychom měli hájit nejen svoje práva, ale také práva spoluobčanů. Jestliže se děje bezpráví sousedovi, je to, jako by se dělo nám. Velmi nepřesně si vzpomínám na jeden citát německého pastora (snad mi odpustí parafrázi) z hitlerovského Německa: „Mlčel jsem, když zavírali komunisty, mlčel jsem, když zavírali sociální demokraty. Mlčel jsem, když zavírali Židy. Teď, když přišla řada na mě, už není nikdo, kdo by se mě zastal.“

Je to hluboké, pravdivé poznání. Zlo zvítězí jen tehdy, když většina k němu mlčí.

Nebát se a nekrást

Nebát se a nekrást, to bylo heslo prezidenta Masaryka. Lidé se dnes v podstatě dělí na dvě skupiny. Na ty, kteří se nebojí a kradou, a na ty, kteří nekradou, ale bojí se zlodějům otevřeně postavit. Myslím, že takhle si naplnění svého odkazu statečný a poctivý Moravák, "tatíček" Masaryk, nepředstavoval.

TGM: Nebát se a nekrást!

Češi se ale buď nebojí a kradou nebo bojí a mlčí.

ČSSD léta navrhuje majetková přiznání – tj. doložení původu majetku pro osoby s majetkem v řádu deseti milionů. Tenhle nápad není ani nový, ani levicový. Legendárního šéfa mafie Al Caponeho nezavřeli za vraždy ani pašování alkoholu, ale právě za nedoložené a nezdaněné příjmy. Nevím, jestli je to levicové, nebo pravicové. Rozhodně to bylo správné.

Pokud někdo zatratí dobrou myšlenku jen proto, že se mu zdá levicová, nebo pravicová, pak je prostě jen hloupý. A bez ohledu na to, zda je levičák, nebo pravičák.

Míč je v tuhle chvíli na policii, zastupitelstvích a justici. Už dnes máme trestný čin porušení povinností při správě cizího majetku, který se dá aplikovat na velkou část předražených nebo nesmyslných veřejných zakázek. Velký problém je, že zatím na jeho základě nikdo nikoho nestíhá ani nesoudí.

Chyba je však i v nás. Měli bychom více vyžadovat po svých zastupitelích, aby se nám zodpovídali ze své práce. Měli bychom po nich žádat zdůvodnění každého haléře, který z naší kasy utratí. Měli bychom každého starostu, zastupitele, ministra i premiéra hnát k odpovědnosti za každou zmarněnou korunu. Od politiků stále slýcháme, že miliarda úspor tam či onam nehraje roli. V rámci rozpočtu je to zanedbatelná částka. Musím říct, že už za tyhle výroky by zasloužili po moravsku přes tu nevymáchanou papulu. Miliarda že nic neznamená? Pokud ano, tak ať ji utratí ze svého. Dnes a denně se na všech úřadech a ministerstvech utrácí zbytečně miliony, které přece někdo musel vydělat, držet na ně a pak státu odevzdat. Například pardubický hejtman, Radko Martínek, dokázal oproti předchozímu vedení kraje osekát rozpočet o 25 procent a to bez omezení práce a služeb pro veřejnost. Jen prostě nekupuje předražené "krámy", netisknou se předražené nanicovaté brožury ani se neutrácí za nesmyslné akce pořádané jen pro potěchu úředníků. Veřejné soutěže směřují k jedinému – k výběru nejvýhodnější nabídky. Jde to, jen chtít a nebát se.

Také příklad pana Michálka v kauze ministerstva životního prostředí ukazuje, že to stále jde – nebát se a nekrást. Že má smysl postavit se zlodějům. Snažme se, ať není sám. Snažme se, aby v téhle zemi bohatli jen slušní a poctiví lidé. Snažme se, aby lumpy odměňoval jen soud. Zákony na to jsou. Ne, že ne. Snad se na to najde i dostatek lidí.

Tahle země je přece naše. Ne někoho nahoře. A je jen na nás, jak vypadá a jak vypadat bude.

Společnost, stát, solidarita

Co utváří lidskou společnost? Co nás spojuje? Proč máme stát? Prostě proto, že to je pro většinu z nás výhodnější, a také proto, že v dnešní době už to ani jinak nejde. Fungující stát spolu se slušnými občany dokážou mnoho. V mnoha ohledech to kdysi dokázali Češi. V čase, kdy píšu tyhle řádky, to dokazují Japonci. Čelí největší katastrofě svých dějin – přesto, navzdory, společnost funguje, jak má. Lidé nepanikaří, pomáhají si, stát rychle koordinuje pomoc. Vzpomeňme si na podobně strašnou katastrofu na Haiti – po přírodní katastrofě přišla společenská, lidé umírali bez pomoci v ulicích, zatímco tisíce dalších začaly rabovat.

Rozdíl mezi fungující společností a mezi lidmi, kteří mají slušné morální hodnoty, může být leckdy obrovský. Může to být rozdíl mezi životem a smrtí.

Starost o druhé není novinka. Nejúspěšnějším vůdcem v tlupě primátů nebývá vždy ten nejsilnější. Kdepak, i tady se politikaří. Úspěšným bývá i slabší samec, který s ostatními členy kooperuje, dělí se s nimi o potravu. Přirozenou cestou tak zvyšuje svůj respekt. Opice i lidé chtějí silné vůdce – ale chtějí je proto, aby se takový vůdce o svůj kmen uměl postarat.

Z vykopávek už z nejstarší doby kamenné je zřejmé, že vysokého věku se dožívali členové rodu, kteří nebyli schopní se o sebe postarat. To proto, že byli zmrzačení nebo příliš staří. Dokazují to vykopávky koster se zhojenými těžkými zlomeninami anebo lebky bezzubých starců. Znamená to, že ostatní lidé je živili, a mnohdy dokonce krmili stejně jako malé děti. Prvobytně pospolné "komuny" nejsou fikce, ale skutečnost. Lidé v odlehlých pralesích Amazonky nebo Guinei-Nové Papuy tak žijí dodnes. Schopnost spolupráce a solidarity je základem evolučního úspěchu druhu homo sapiens sapiens. Solidarita a spolupráce je prapojítkem všech známých civilizací.

Nejstarší zachovaný zákon světa je sociální. Kolem r. 2460 př. n. l. sumerský vladař Entemena z Lagaše zrušil dluhy, pro které byli lidé v "dlužním otroctví". Vysoká zadluženost, pokud přesáhne určitou mez, narušovala rodinné vztahy (synové, dcery nebo rodiče byli v otroctví), ale především domácí hospodářství. I proto další známé edikty mezopotámských panovníků proklamovaly péči o blaho těch nejchudších. Pro stát byl vždycky výhodnější svobodný a spokojený občan, poddaný než otrok. Spokojený člověk, s jistou mírou blahobytu, svou zemi i vládce brání ochotněji než frustrovaný

žebrák či otrok. Takový člověk nemá co ztratit. Jak je psáno – otrok může ztratit jen okovy.

Proto je pro každou společnost velmi důležitý tzv. sociální smír.

Nejstarší a nejobsáhlejší známé politologické dílo minulosti je staroindický spis Arthašástra. Píše o ekonomice, soudnictví, vojenské strategii, řízení a vedení státu. Autorem je zřejmě rádce maurjovského krále Čandragupty Kautilja (zhruba 350–283 př. n. l.). Hlavní myšlenkou Arthašástry je politický pragmatismus a obhajoba absolutismu, proto bývá srovnávána s dílem Machiavelliho. Autor zdůrazňuje povinnost panovníka pečovat o blaho poddaných a říše. Kautilja připomíná povinnost panovníka postarat se o nemajetné, vdovy, sirotky. Politický pragmatik považuje sociální smír správně za prevenci lidových bouří. „Kautilja více než Machiavelli věří v oddanost prostých lidí, která nemusí být vynucena strachem“. (A. Boháč) Stát v každé historické době není cílem – je prostředkem, jak pro společenství lidí zajistit maximální blahobyt v širokém slova smyslu – tedy nejen jídlo, ale také bezpečnost a spravedlnost.

Po celé dějiny pak lidstvo směřuje nejen ke zvyšování demokracie – tedy podílu lidí – občanů na výkonu moci, ale směřuje také ke zvyšování vzájemné solidarity, ke zvyšování sociálního bezpečí. Všichni chceme žít v dostatku a bezpečí.

Vědecké označení člověka znamená česky člověk moudrý, moudrý. Slovo moudrý je prý v názvu dvakrát proto, že opakovaná lež se stává pravdou.

Napravo? Nalevo? Dopředu!

Jak už vyplynulo z předchozí kapitoly, lidská společnost je založená na spolupráci a solidaritě. Solidarita v teorii znamená přerozdělování peněz sebraných těm úspěšnějším.

V českých podmínkách je to o něco horší – prostřednictvím daní stát odebírá všem a pak peníze všem různou formou vrací. Chudým v sociálních dávkách, všem v důchodech a jiných povinných platbách státu. Stát ovšem dotuje i bohaté. V minulosti to byly hlavně daňové úlevy, odpuštěné nedobytné úvěry, odpuštěné nedoplatky za sociální platby za zaměstnance. Stát tak v minulosti koncernům a nejbohatším daroval řádově stamiliardy korun.

V současnosti stát rozhazuje pomocí nejrůznějších dotací a "evropských" grantů. (viz kapitola EU dotace – cesta do pekel). Musíme si uvědomit, že tyhle granty nejsou přece dar z nějaké ciziny. Jsou to naše peníze vybrané od nás a poslané do Bruselu. Dnes se nám vrací o málo víc, než tam posíláme – ale berme to jako velmi drahý úvěr, který splácíme a ještě ve větší míře splácet budeme z našich vlastních peněz. Evropa už po staletí směřuje k takzvanému sociálnímu státu. Ke státu, který své občany nenechává umřít na ulici hladem ani bez zdravotní pomoci.

V současné ČR je levice stále něco špatného. Je to dané vzpomínkami na bolševický a normalizační socialismus předchozích desetiletí. Není to nic nového – po roce 1945 bylo v celé Evropě slovo kapitalismus sprosté. Chtěj nechtěj, budoucnost má mix obojího. Čistý tržní neregulovaný kapitalismus je stejně nebezpečná fikce jako komunismus, přestože obojí zčásti fungovalo či funguje. Komunismus v čiré podobě funguje například v indiánských komunách. Stěží by obstál v moderní průmyslové a globální společnosti. Kapitalismus v téměř neregulované podobě známe z Británie a Spojených států 19. století. Absolutní bezmoc a bezprávi chudé většiny by nikdo z nás asi

Spokojený člověk, s jistou mírou blahobytu, svou zemi i vládce brání ochotněji než frustrovaný žebrák či otrok.

zažít nechtěl. Vězni v uranových dolech komunistických koncentráků měli kratší pracovní dobu a více peněz, bezpečí a jídla než horníci Dickensovy Anglie. Nejen horníci, pracovaly tam i pětileté děti a tělesné tresty byly samozřejmostí i pro dospělé. Ona svoboda není jako svoboda. Politické a právní deklarace jsou věc jedna. Ale jaká je to svoboda, když nemáte střechu nad hlavou, a nejen vy, ale i vaše děti umírají hladu.

G. A. Cohen o tom píše. Chápat teorie Friedmana, Hayeka a Nozicka jako praktické návrhy, je ve skutečnosti bláznivé, šílené v přesném slova smyslu a byli byste šílení, kdybyste se domnívali, že by takové návrhy (tj. zrušení veškeré regulace profesionálních standardů a výrobního tajemství, zrušení státních příspěvků, veškerého sociálního zabezpečení) mohly být zavedeny v nějaké blízké, střední či dlouhé perspektivě.

Tržní principy skutečně fungují, ale bez regulace působí destruktivně – představte si, že by přestaly platit všechny zákony – a nechali bychom, ať vše srovná trh. Představte si, že neplatí trestní zákon. Asi stěží začne ve společnosti fungovat nějaká samoregulace a lidé si řeknou: „Nebudeme krást.“ Naopak. Volný trh by se rázem stal skutečně volným – ringem. Lidé vždy dělají to, co je pro ně nejvýhodnější. To v praxi znamená, že ten, kdo má radost z radosti druhých, pomáhá třeba slabším v nouzi. Ne proto, že by nebyl sobec – ne, je to proto, že jemu dělá dobře právě třeba charita. Bohužel, pak tu máme velikou část lidí, kterým dělá dobře být bohatý za každou cenu. Bez zákonů a regulací, prostě budou dělat to nejvýhodnější pro ně – nikoli pro společnost jako celek.

Víte, co to je špekáček? Pokud ano, tak jen proto, že se do zákonných norem vrátila norma, která uzákonila, z čeho smí být vyroben. Tedy z masa a špeku. Zrušení či změkčení některých povinných norem po devadesátém roce mělo za následek, že špekáčky se začaly vyrábět v podstatě ze všeho, co výrobek a zákazníka přímo nezabilo, ale ani neposílilo – z namleté kůže, sóji, mouky, škrobu. Věřím, že cílem rušení spousty předpisů bylo přesvědčení, že každý z nás podnikatelů víme, jak svou práci dělat, a úspěje ten, kdo ji bude dělat nejlépe. Trh, přátelé, s kvalitou zboží ale nic moc nenadělá. Mnoho podnikatelů chce vydělat bez ohledu na kvalitu. Mnoho spotřebitelů to buď nepozná, nebo není schopno nijak ovlivnit. Myslíte, že výrobce bez zákonné normy bude vyrábět hračky bez rakovinotvorných látek? Podívejme se do Číny, kde podobné normy zčásti neplatí a ty, co platí stát, důsledně nevymáhá. Jak poznáte, že v limonádě není jedovaté barvivo nebo sladidlo? Nijak. Trh její kvalitu nikdy sám neovlivní. Musí

přijít zákonná norma a současně důsledná kontrola této normy. Když vám někdo naučtuje půllitr piva, tak vám ho také musí dát. Když vám prodává špekáček, tak to musí být výrobek, který skutečně špekáček je. To není regulace socialistická nebo feudální – to je naprostá samozřejmost. Není to v rozporu s liberalismem ani s konzervatismem. Je to v rozporu jen se zlodějnou.

V ČR máme už velmi rozvinutý a bohatý trh bankovních produktů. Přesto jsou bankovní poplatky ve srovnání se světem takřka zlodějské. Bankéři zjistili, že nejlepší strategií není vzájemná konkurence a s tím související zlevňování služeb, ale naopak kooperace – bankovní poplatky mají banky různé, ale v součtu všech možných i nemožných poplatků si troufnu tvrdit, že nejsou mezi drtivou většinou bank zásadní rozdíly.

Výše uvedené není obhajoba socialismu nebo popírání trhu. Trh funguje – ale aby fungoval správným směrem, je třeba jasně určit onen směr a stanovit pevná pravidla. Tím směrem je v případě výroby třeba alespoň standardní kvalita, bezpečnost, zdravotní nezávadnost. Je to pochopitelně také vymáhání práva, smluvní jistoty, platební morálka a podobně.

Všechna pravidla, zákony a standardy pak stát musí nepřetržitě kontrolovat, rychle a tvrdě trestat porušení.

Jiná věc je míra regulace. Vždy musí být ku prospěchu společnosti a občanů jako celku a vždy by měla být v souladu se zdravým rozumem. Každá regulace je samozřejmě jistá forma omezení naší svobody. A mnohé regulace se stávají nástrojem lobbistů bojujících za úzké podnikatelské zájmy. Legendární evropská norma, která určovala, jaké zakřivení smí mít dobrý banán, nesledovala nic jiného, než monopol francouzských firem dovážejících specifické odrůdy banánů z bývalých kolonií a omezení konkurence z Latinské Ameriky.

Jiné regulace jsou mimo jakékoli logické vysvětlení – třeba norma, kterou prosadil náš eurokomisař a populární popleta Špidla – norma na množství slunečního svitu v práci.

V otázce sociální bychom měli být všichni zajedno.

- 1) Důchodcům, kteří nemají vlastní úspory, je třeba zajistit důstojné stáří.
- 2) Musíme se postarat o všechny, kdo sami nemohou – invalidé, dlouhodobě nemocní, opuštěné děti, matky samoživitelky.